

Підготовка піхоти до наступального бою

Вивчення наступального бою — це єдина міцна основа, яку можна дати для навчання піхотинця.

Перша частина цієї книги є коротким аналізом наступального бою, як його викладали в останніх війнах. Це загальний стовбур, на який повинні бути прищеплені всі гілки нашого навчання.

Друга частина присвячена власне методам та їх практичному застосуванню.

Друкуючи ці нотатки, ми не ставимо собі за мету запропонувати посібник для ледачих або вирити нову колію, а надати інструкторам доброї волі робочі матеріали, перевірені досвідом.



ЛУЇ ЛОЙЗО
ДЕ ГРАНМЕЗОН

ПІДГОТОВКА ПІХОТИ
ДО НАСТУПАЛЬНОГО
БОЮ



Видавництво
«К Н Т»
Київ – 2023

УДК 335
Г 77

Переклад з англійської **Валентини Білашевич**

Луї Лойзо де Гранмезон

Г 77 Підготовка піхоти до наступального бою / Луї Лойзо де Гранмезон. — Київ: Вид. «КНТ», 2023. — 170 с.

ISBN 978-966-370-937-6

Вивчення наступального бою — це єдина міцна основа, яку можна дати для навчання піхотинця. Перша частина цієї книги є коротким аналізом наступального бою, як його викладали в останніх війнах. Це загальний стовбур, на який повинні бути прищеплені всі гілки нашого навчання.

Друга частина присвячена власне методам та їх практичному застосуванню.

Друкуючи ці нотатки, ми не ставимо собі за мету запропонувати посібник для ледачих або вирити нову колію, а надати інструкторам доброї волі робочі матеріали, перевірені досвідом.

ISBN 978-966-370-937-6

© Луї Лойзо де Гранмезон 2023.

© Видавництво «КНТ», 2023.

Зміст

ПЕРЕДМОВА.	4
ВСТУПНЕ СЛОВО	7
ЧАСТИНА ПЕРША. ПІХОТА В НАСТУПАЛЬНОМУ БОЮ.	8
Розділ I Моральні сили	8
Розділ II Принципи наступального бою.	11
Розділ III Підходи	17
Розділ IV Бій на ефективній дистанції стрільби	26
Висновки.	70
ЧАСТИНА ДРУГА. ПІДГОТОВКА ТА НАВЧАННЯ ВІЙСЬК	74
Буклет 1 Підготовка та навчання молодого солдата.	75
Буклет 2 Підготовка стрільця.	101
Буклет 3 Полегшення секції та роти в розосередженому порядку.	120
Буклет 4 Наступальні дії малих піхотних підрозділів.	135
Буклет 5 Денні та нічні пости	147
ПРО АВТОРА.	169

ПЕРЕДМОВА

Правила встановлюють *принципи*; офіцери повинні знайти свої власні *методи* застосування, які змінюються залежно від особливостей озброєння. Останні війни показали надзвичайну складність піхотної атаки, тому методи виконання цієї атаки повинні відповідати новим потребам. Однак не всі офіцери здатні відразу знайти найбільш задовільні рішення.

Командувач де Гранмейсон, вивчивши з найбільшою ретельністю і гострим критичним розумом останні кампанії, шукає найбільш підходящі методи для здійснення наступу. Він надає найбільшу послугу, ділячись зі своїми товаришами результатами своїх роздумів і практичним досвідом командування батальйоном протягом декількох років.

Виходячи з принципу, що тільки наступ дає позитивні результати, він особливо націлений у тренуваннях на наступальний бій. Таким чином, навчання методам просування вперед на найрізноманітніших підставах повинно займати важливе місце у всій нашій підготовці. Впродовж усього періоду просування вперед безпосередня дія командування на задіяне військо вже не може відчуватися і необхідно, щоб кожен боєць виконував особисту роботу; також індивідуальне навчання людини та її моральне здоров'я мають у сучасному бою величезне значення. Хоча теоретично це ніхто не заперечує, на практиці ці фактори ще не зайняли належного місця в практиці підготовки. В результаті підготовка солдата, як слушно зауважує автор, повинна мати індивідуалістичну спрямованість, і ця підготовка здійснюється, як тільки рекрути прибувають, посеред кампанії. Такий метод можна тільки схвалити.

Чи означає це, що бойові дії більше не ведуться? Командувач не припускається цієї помилки. Роль командування все більше і більше зводиться до «регулювання

інтенсивності бою на різних ділянках фронту» грою своїх резервів, згідно з самими умовами указу про службу армій в польових умовах.

Індивідуалізм не повинен, однак, змушувати нас випускати з уваги необхідність згуртованості; це, за словами автора, є результатом «звички діяти колективно заради спільної мети»; підготовка групи полягає у створенні цих звичок, і завжди на різноманітній місцевості.

Наступ – це рух вперед; вогонь не має іншої мети, окрім як забезпечити просування вперед. Якщо розглядати наступ лише з точки зору дій піхоти, то можна зіткнутися з реальними труднощами, які призводять до висновку, що наступ неможливий, а це пригнічуючий і помилковий висновок. Просування вперед, в зоні ефективного вогню, стає неможливим, якщо нападник не має вогневої переваги, встановленої припиненням або нешкідливістю вогню противника, який сховався і більше не цілиться; це безсумнівно. Тепер вогневу перевагу піхота, поодиноці, рідко може здобути: рухомі частини не можуть стріляти, часто вони навіть маскують вогонь нерухомих частин, які могли б їм допомогти. Виховання групи полягає в тому, щоб послабити цей недолік, прищеплюючи в самих серцях кадрів і бійців дух солідарності, потужний моральний чинник, який полягає в тому, щоб завжди допомагати своїм вогнем, наскільки це можливо, товаришеві, який йде попереду.

Тим не менш, завдання піхоти все одно було б надто важким; також командир Грандмейсона висловлює цю дуже справедливу думку, що проблема наступального бою може бути вирішена тільки «союзом армій». Досягнення вогневої переваги залежало від артилерії. Якби ця перевага була здобута відверто і могла б утримуватися протягом усього часу атаки і на всьому фронті, що атакується, то просування вперед піхоти було б не більше, ніж маршовим маневром. Це мета, до якої повинен прагнути артилерист і якої він, можливо, досяг би, якби кількість вогнепальної зброї і особливо снарядів у його розпорядженні була необмеженою. У більшості випадків це не

так. Відтепер артилерія буде діяти чергами, і кожна черга або дозволить силам зробити стрибок вперед, або дозволить елементам другої лінії приєднатися до першої, посилити його або навіть підштовхнути вперед. Цей ривок, справжній щит для піхоти, може не відчуватися одночасно на всьому фронті, що атакується; тоді він буде

застосовуватися послідовно в різних зонах, і в кожній з цих зон він буде сигналом для просування вперед, яке він охоплює. Таким має бути зв'язок між цими двома видами зброї. Також хотілося б, щоб до вказаних автором методичних вправ для підготовки піхотної групи, додалися спеціальні вправи для підготовки змішаної групи, для вивчення взаємозв'язку між видами зброї. Таким чином, можна було б прийти до розуміння того, що якщо міць сучасної зброї дуже ускладнює погано підтриману атаку – а японці, як і росіяни, дуже погано підтримували свої атаки, – то матеріальний і моральний ефект сучасної вогнепальної зброї, навпаки, полегшує наступ, навіть прямий.

Тим часом піхотні офіцери знайдуть у книзі майора де Грандмейсона методи для індивідуальної підготовки солдата, для підготовки групи, для розгортання авангардів і т.д., які відрізняються від рутини, якої дотримувалися занадто довго, і які довели свою цінність завдяки беззаперечним результатам в маневрах. Вони не можуть занадто багато читати цю брошуру, роздумувати над нею і черпати з неї цінну інформацію.

Генерал Г. Ланглау

Вступне слово

Серед піхотних офіцерів, які переймаються своєю професією, існує обґрунтоване занепокоєння. Чи відповідають наші процедури підготовки, з одного боку, потребам сучасного бою, а з іншого – потребам короткострокової служби? У цьому є підстави сумніватися.

Сучасний бій вимагає гнучкої піхоти, дуже маневреної і практично досвідченої у веденні бойових дій. Короткострокова служба вимагає, щоб ці результати були отримані швидко.

Ми вже значною мірою урізали наші старі правила і надали значну частку індивідуальної ініціативи. Цього може бути недостатньо. Для того, щоб отримати більш швидко і практичну підготовку військ, кілька вилучених деталей не мають великого значення; необхідно змінити сам дух і, якщо можна так сказати, звичаї нашого навчання.

Індивідуальна ініціатива, яку щедро підтримують, є плідним завоюванням, від якого ми не повинні відмовлятися; але для того, щоб вона принесла плоди, ця ініціатива повинна ґрунтуватися на позитивній доктрині.

Вивчення наступального бою – це єдина міцна основа, яку можна дати для навчання піхотинця. Перша частина цієї книги є коротким аналізом наступального бою, як його викладали в останніх війнах. Це загальний стовбур, на який повинні бути прищеплені всі гілки нашого навчання.

Друга частина присвячена власне методам та їх практичному застосуванню.

Друкуючи ці нотатки, ми не ставимо собі за мету запропонувати посібник для ледачих або вирити нову колію, а надати інструкторам доброї волі робочі матеріали, перевірені досвідом.

Перш за все, ми хотіли б поділитися з ними переконанням, що в нашій професії найбільш піднесеною, наймилішою і найкориснішою частиною нашого завдання є навчання.

Піхота в наступальному бою

Розділ I

Моральні сили

У цьому стислому дослідженні наступального бою, строго обмеженому спостереженнями, необхідними для того, щоб служити основою для нашого викладання, ми будемо використовувати уроки, що не підлягають обговоренню, нав'язані нам результатами британської кампанії в Південній Африці і тим, що ми вже знаємо про російсько-японську війну – посилаючись, для всієї документальної частини обговорення, на роботи, опубліковані на цю тему.

Більше того, ми не матимемо тут справу з маневром чи комбінованою тактикою ведення бою, а лише з формою піхотного бою, механізмом бою, так би мовити, якби це слово не підказувало ідею, настільки суперечливу реальному стану речей. Бо ніщо в світі не є більш далеким від механіки.

Наші уявлення про бій розпливчасті і, з ухилом, дуже оптимістичні. Навіть ті, хто воював, не завжди хочуть вірити своїм спогадам і не зізнаються у своїх враженнях. Ризикувати життям на кожному кроці годинами – це не гра для пересічної людини; крім того, яким би не був супротивник, людина в бою має лише одного ворога – страх, і саме про нього вона говорить найменш охоче.

Це істина, яку треба знати і над якою треба роздумувати, якщо ми хочемо перевести звичну банальність «моральних сил» у точні поняття.

На порозі кожного нашого військового статуту важливість моральних сил підтверджується кількома красномовними реченнями, але загалом наш культ не виходить за межі цього вступного заклик, освяченого традицією, і після виконання

цього обряду, покликаного – здавалося б – підготувати якусь далеку божественність, людина вважає себе вправі більше не думати про це.

Це серйозна помилка, і хотіти, як це дуже часто робиться, вивчати методи навчання і бойові процедури якимось безособовим і незалежним від «морального» бійця чином, так само нерозумно, як будувати машину, не беручи до уваги рушійну силу, яка повинна її оживляти.

Нас вчать, що в бою переважають психічні чинники; цього недостатньо, щоб сказати: власне кажучи, інших немає, тому що всі інші, такі як досконалість озброєння і майстерність маневру, діють лише опосередковано, через моральні реакції, які вони викликають.

Важлива війна, що відбувається після досить тривалого періоду миру, обов'язково знаменує у військових ідеях дуже чітку реакцію на користь розсудливості. З розповідей про війну в Трансваалі дійшли до висновку, що, оскільки ніхто не може протистояти руйнівній силі сучасних машин, прямий наступ відтепер є лише дорогою утопією. Якщо події на Далекому Сході віддали належне цьому перебільшенню, показавши, що лобова атака перед сучасною зброєю не є неможливою, то, тим не менш, доведено, що вона стала вкрай болючою.

Здавалося б, що в цих умовах, оскільки вони важчі, ніж у минулому, бій повинен бути більш смертоносним, але статистика свідчить про протилежне. Чи повинні ми зробити висновок, що свідки помиляються? Звісно, ні, і було б помилкою беззастережно покладатися на «красномовство цифр».

Безпосереднє враження учасників бойових дій є нашим єдиним документом з перших рук, і його слід сприймати як правдиве, але інтерпретація, яку вони дають, часто буває неточною. Тому ми повинні вимагати від них не прикладів тактичних процедур, які часто імпровізуються під обстрілом і які можуть не дуже нам підходити, а точного уявлення про те, що ми можемо отримати від людини перед обличчям сьогоднішньої небезпеки.

Небезпека смерті, завжди однакова в бою, проявляється в кожному епоху з особливою фізіономією, і на моральний дух бійців впливає навіть більше форма, ніж матеріальність ризику.

Тому цифри, які виражають цей ризик, незважаючи на їхню очевидну строгість, мають для нас менше значення і реальності, ніж спостереження психологічних фактів і розповіді тих, хто бачив. Не зброя, що використовується, керує процедурами і визначає умови бою, а враження, яке ця зброя справляє на людину.

Яскравим підтвердженням цього є очевидне протиріччя між твердженнями учасників бойових дій, які показують нам, що війна важча і страшніша, ніж будь-коли, і статистичними цифрами, які доводять, що вона менш смертоносна.

Найвизначнішим і, можливо, найнесподіванішим уроком останніх боїв буде те, що і сьогодні «людське серце є відправною точкою у всіх справах війни». У всякому разі, саме воно, як нам здалося, найбільш здатне пролити світло на складну проблему піхотного бою.

Розділ II

Принципи наступального бою

Нещодавній досвід війни на Далекому Сході дозволяє нам припинити обговорення певних теорій, які з'явилися в результаті британської кампанії в Південній Африці. Прямий наступ можливий; ми атакуємо з магазинною гвинтівкою і бездимним порохом. Нам не важко буде визнати, що наступальний бій піхоти є складним і дорогим, і що він вимагає нових процедур. Перш ніж вивчати ці особливості, ми повинні згадати деякі принципи, які не підлягають сумніву як після, так і до двох останніх воєн.

Нам кажуть, що піхота має два способи дій: «вогень і рух вперед». Точніше було б сказати, що в наступі єдиним способом дій піхоти є «просування вперед за допомогою вогню», щоб підкреслити як взаємозв'язок, так і відносну важливість цих двох факторів.

Дійсно, важливо одразу зазначити, що вогень – це лише засіб, який забезпечує просування вперед. Забуття цього принципу іноді призводить до найсумніших відхилень. Досвід показує, що часто необґрунтований і рідше абсолютно усвідомлений страх потрапити на висадку є справжньою причиною деморалізації бійця, як тільки він втрачає відчуття своєї переваги. Було б великою помилкою сподіватися, що вогнем на відстані можна вибити живу силу з позиції, яку вона захищає, і з окопів, які її прикривають.

Зауважимо також, що примусити ворога здати зайняту ним територію – це єдина вірна ознака успіху, і саме в цьому сенсі ми можемо говорити про перемогу: Перемагати – це наступати.

Тому для отримання рішення абсолютно необхідно, щоб піхота наступала на ворога, а вона може наступати тільки вогнем. У цих умовах проблема атаки може бути поставлена наступним чином: «як атакуючий може опинитися на ефективній дистанції з переважаючими силами перед обороною, взяти на себе перевагу у вогневому відношенні,

наближатися все ближче і ближче, щоб мати можливість, нарешті, досягти позиції ривком»?

Один з пунктів цього твердження вимагає негайного пояснення. Оскільки це є необхідною умовою успіху, то що саме означає захопити вогневу перевагу? Можливо, було б розумно задовольнитися твердженням: «мати вогневу перевагу – це: в наступі – мати можливість просуватися, незважаючи на противника, на ефективні вогневі дистанції; в обороні – не давати противнику просуватися вперед».

Однак, спробуємо бути більш точними.

З певної відстані будь-яке військо, яке можна побачити, незалежно від того, в якому воно строю, притиснуте вогнем того, хто обороняється. Але якщо йому вдасться своїм вогнем придушити або принаймні ускладнити вогонь супротивника, змусити його не стріляти більше або стріляти погано, воно зможе продовжувати просуватися вперед. Просування буде тим більш легким і впевненим, чим довше він буде тримати того, хто обороняється, під гнітючим враженням нерівного бою. Воно матиме перевагу у вогні.

Отже, це факт: з певного моменту атакуюча піхота вже не може ні просуватися, ні навіть показати себе в розсіяному строю під вогнем холоднокровного і зручного розташованого супротивника. Для того, щоб продовжувати просуватися, вона повинна діяти на ворога, піддаючи його вогню, який є достатньо ефективним, щоб придушити або, принаймні, зробити його вогонь невпевненим¹.

Цей критичний момент бою, коли можна і потрібно обов'язково стверджувати цю першу перевагу, до цього часу залежав значною мірою від «практичного діапазону» озброєння. З сучасною зброєю в гру вступають інші фактори.

¹ Слід зауважити, що дуже часто перед переважаючою артилерією піхота не досягає навіть ефективної дальності стрільби гвинтівки – тоді як при підтримці артилерії більш потужної або більш вправної, ніж та, що знаходиться в обороні, вона зможе за інших обставин підійти набагато ближче, не відкриваючи вогонь. – Бажаючи вивчити тут бій піхоти, ми повинні були, для потреб аналізу, розглянути випадок, коли обидві артилерії мають приблизно однакове значення.

На початку дев'ятнадцятого століття ця відстань становила 100 метрів, у 1870 році – 400-500 метрів, а з гвинтівкою зразка 1874 року – 500-600 метрів. Під час останніх воєн вона була доведена, як нам кажуть, до 800-1000 метрів.

Цілком ймовірно, що в умовах європейської війни, які б удосконалення не були внесені в гвинтівку, ефективна дистанція бою не перевищувала б цієї цифри. Довгий час цінність зброї майже не впливала на ширину цієї смертельної зони. Але, як ми побачили, зовсім не на граничній дальності зброї відповідає ефективна дистанція бою. Вона завжди близька до дистанції, нижче якої людина, направивши ствол своєї зброї в будь-яку точку на землі, має шанс зробити корисний постріл.

Це, грубо кажучи, холоста мішень, яку дає сумарний приціл над стволом або над прицільним пристроєм у його звичайному положенні; ця холоста мішень приблизно відповідає абсолютно небезпечній траєкторії або, принаймні, такій, де відхилення по висоті, спричинене зброєю, є незначним порівняно з помилками, які виходять від бійця.

Наша сучасна гвинтівка, що стріляє патроном 86 D, дала б за цим правилом щонайменше 800 метрів.

Але потім втручаються інші фактори, які в міру розширення зони стають все більш важливими і зупиняють нескінченне розширення «ефективної дистанції» стрільби. Серед цих факторів можна назвати :

Підготовка бійців: з нашими нинішніми траєкторіями найменша помилка відкидає кулю на такі відстані, що вона втрачається для бою;

Гострота зору і звички на свіжому повітрі: якщо бури, мисливці Вельду і пастухи могли відкривати ефективний вогонь на 900-1000 метрів, то цілком ймовірно, що ця дистанція повинна бути помітно скорочена для наших людей, які не мають чіткого бачення на такій відстані;

Вміння використовувати переваги рельєфу місцевості: на висоті 800-1000 метрів швидкі переміщення груп у

розрідженому строю дуже важко вловити, а укриттям може слугувати найменша складка землі.

У наших країнах рідко можна зустріти вогневі рубежі 800-1000 метрів без укриттів. Слід уникати участі в них.

За таких умов можна не без підстав вважати, що критична точка бою настане «на межі останніх укриттів менше 800 метрів».

Таким чином, наступальний бій піхоти теоретично складається з двох різних періодів:

Під час першого, за допомогою розріджених формацій і дуже обережного використання місцевості, атакуючий може просуватися перед супротивником, який все ще володіє всіма своїми засобами;

Під час другого – жоден підрозділ не може просуватися без бою, тобто без того, щоб своїм вогнем не позбавити противника частини його засобів.

На практиці, звичайно, ці дві фази не так чітко визначені. Підхідний марш, спочатку легкий, стає все більш болісним, важким і небезпечним у міру наближення моменту, коли вогонь оборони стане – якщо його не придушити хоча б частково – нездоланною перешкодою.

Після того, як ми зазначили, на яке випробування наражається людина, яка вступає в поле дії гвинтівки, відтепер дуже розширене, щоб наполегливо прокладати туди шлях і здобувати кожен крок, ризикуючи життям, ми, мабуть, повинні будемо визнати, що найчастіше людський організм був би безсилим забезпечити подібні зусилля.

Саме в цьому сенсі можна сказати, що зазвичай на відкритій місцевості лобова атака піхоти під вогнем гвинтівок неможлива.

Тому необхідність зменшити це випробування очевидна. Ми знаємо, як це зробити: використовувати якомога довші відволікаючі маневри, відмовляючись від прямої атаки на певних ділянках лінії, коли місцевість цьому не сприяє;

підживлювати бій свіжими військами, а іноді, в нескінченних сьогоднішніх боях, повністю знімати підрозділи, що ведуть занадто довгий бій;

користатися ніччю для підходу, щоб почати бій на короткій дистанції тощо.

Але самі по собі ці доцільності занадто часто будуть неефективними, якщо піхота буде зведена до єдиного засобу. У важливій операції ця ізоляція, до того ж, буде цілком винятковою, і, занадто уважно аналізуючи бойові процедури піхотинця без урахування артилерії, можна припуститися помилки.

Артилерія оборони, перед першою зарезервованою зоною (обмеженою ефективною дальністю стрільби гвинтівки), створить другу, через яку марш піхоти вимагатиме великої обережності.

Це правда, що з гармати стріляють рідше і з меншої відстані, ніж з гвинтівки, але зона дії гармати набагато ширша, і вогневі процедури скорострільної артилерії можуть зробити її дуже небезпечною.

Атакуюча піхота, якій доведеться залишатися там і рухатися по кілька годин, іноді під постійною загрозою вибуху, повинна була би пройти там дуже важке випробування, якби вона була покладена на власні сили, і часто цього достатньо для того, щоб відкласти атаку. Але втручається інший елемент: артилерія атаки.

Ми не будемо тут обговорювати використання гармати. Зазначимо лише ще раз, що неможливо розглядати артилерійський бій окремо від піхотного бою.

Є тільки один бій, де кожна зброя відіграє свою роль з огляду на спільну мету. Атакувати – значить наступати. Піхота повинна знати, що для наступу їй потрібна допомога артилерії; але й артилерія не повинна ігнорувати, що її завдання в бою зводиться ось до чого: допомагати своїм вогнем просуванню вперед своєї піхоти. Коли вона працює на свій власний рахунок, а не з негайною і прямою метою допомогти піхоті, її дії нічого не варті. Ми знаходимо цікаве підтвердження цьому в

очевидній марності тривалих далеких обстрілів без безпосередньої мети, таких частих в англійській кампанії і знову перебільшених – здається – в Маньчжурії.

Зауважимо, що недостатньо зазначити марність таких демонстрацій, щоб вони припинилися, і ті, хто їх замовляє, напевно, холонокровно визнають, що вони марні. – Це цілком логічне моральне явище.

Дві собаки перед бійкою намагаються налякати одна одну своїм гавкотом. Гомерівські герої лаяли один одного – поза межами досяжності ударів – перед тим, як наносити удари. Сьогодні ми залякуємо один одного гарматними пострілами, і бажано з гармат, які сягають далі, ніж ті, що на іншій стороні.

Хоча ці практики не є розумними, вони, тим не менш, є природними. Людина відчуває потребу заспокоїти себе демонстрацією сили в надії залякати супротивника, завдати йому болю, нічим не ризикуючи, щоб уникнути випробування справжньої битви.

Тому, якщо ми хочемо обмежити використання боєприпасів і відмовитися від цих марних демонстрацій, які є контрпродуктивними і, перш за все, свідчать про брак самоконтролю, недостатньо просто не наказувати їх, потрібно запобігати їм, вживаючи розумних заходів обережності.

Книги, які можуть вас зацікавити



Про тактику. Теорія перемоги в бою



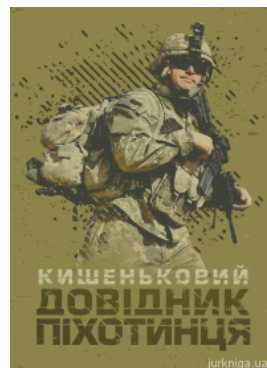
Військові операції: оперативне мистецтво та військові дисципліни



Мислення розвідника. Як припинити обманювати себе й побачити найкраще рішення



Піхота наступає. Події та досвід. Спогади про участь у боях 1914-1918 роках у Франції, Румунії та Італії



Кишеньковий довідник піхотинця



Як перемогти на полі бою. 25 ключових тактик усіх часів. З 28 планами ведення бою

Перейти до галузі права
Військове право



[Перейти на сайт](#) →